„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, и уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — в.
за по године . . . . . 7 ф. — в.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 в.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 в.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½, дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натрag.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 174. У Новом Саду у петак 9. (21.) новембра 1884. ГОДИНА XIX.

Политички преглед

Од како је прошао састанак у Скјерњевици непрестају дипломате свет уверавати, **како је Јевропи мир обезбеђен**, како нема узрока никаковој бојазни и т. д. и т. д. Читајући дотичне изјаве ових дипломираних бабица мира јевропског и по њима фаворизираних фабриканата, или као што се они сами називају „представника“ „јавног мњења“, — могао би се многи преварити те помислити, да ће сада по народе јевропске наступити што-но реч златно или бар сребрно доба мира, но место овога видимо, да железо и олово све то више превлађују, и то све у славу „обезбеђеног мира“. Све и да при рођењу овога „мира“ нису учествовали онолике силне бабице-дипломате, што је већ по себи сувише оминозно по свестрану савршеност организма тога новорођенчета, које је остарела и изнурена Јевропа под тешким мукама на свет донела, доста је да поменемо да је на челу тих дипломатских бабица и бајалица стајао „челик“ канцелар пак да сваком сване пред очима, да тај и тако засновани „мир“ неће и не може уродити златним или сребрним добом благостања народног, већ напротив добом — челика, железа и олова, што се са благостањем и бољитком народа исто тако слаже, као — ватра с водом. Где је једнога, нема места другоме. Да је ово све овако, могао се уверити свако, које себи труда дао да, оставив на страну уверавања дипломатских бабица о „обезбеђеном миру“, промотри мало шта се иначе у свету догађа, а у првом реду и на посе баш у оним државама, чијим дипломатама, по уверавању поменутих „представника“ „јавног мњења“ иде највећа заслуга за то, што је овај и овакав „мир“ углављен и обезбеђен. Тако н. пр. уочисмо у прорачуну немачке државе, који је овог дана изнесен пред савезно веће те државе, да се траже веће своте за појачање војних посада и утврђења у западним и источним крајевима те државе. Ово појачање је већим делом већ спроведено, те је у име тога издано преко 10 милијона марака. Од ове своте употребљено је 2,200 000 марака на појачање топништва у Елсасији, Поморанској и источној Прусији. Осим тога је појачана војна посада у Елсасији. Даље су на источној и западној граници појачана утврђења, наиме она око Торна и Кистрина. Док се то догађа у Немачкој, дотле у овој монархији Калаји тражи, да „мира“ ради и даље остану у поседнутим покрајинама у животу такозване „летеће војне чете“, или као што их народ назива „штрафуни“, а заједнички војни министар тражи нове своте за појачање ратне мрнарице, утврђење границе према Италији, умножење и појачање утврђења у Боци Которској и, на посе, око Кракове и Премисла, дакле према — Русији. Само за утврђења око Премисла тражи војна управа 1,200.000 форината, и то тек у име рате за 1885. годину, „како би могли успешно продужити већ отпочете градње и уједно по могућности унапредили и пожурили довршење дотичних утврђења“ — вели се у образложењу војне управе. За грађење нових утврда око Кракове тражи заједнички војни министар по ново 1,000.000 форината, ма да је у ту цел утрошено већ преко 3 милијона. „Показало се, вели министар, да око овог места подигнута утврђења — не одговарају својој цељи.“ Даље се утврђује Пола на јадранском мору, гради се транзверзална железничка пруга кроз Галицију, утврђује се Коморан и т. д. и т. д. и све то бива у славу и зарад обезбеђења — „мира“. При таком стању ствари готово да имају право они, који веле: Живео — рат! И заиста, тешко да би и рат већих невоља собом донео, но овај и овакав — „мир“, чији „благослов“ Јевропа данас „ужива“.

Из Загреба полетео је пре неколико дана што-но реч на све четир стране света абер, да ће се идућег пролећа решити **судбина поседнутих покрајина**, и то плебисцитом, општим гласањем народа што живи у Босни и Херцеговини. Абер овај прихваћен је — како где. Интересантно је шта о томе пише бечка стара „Преса.“ Она вели: „Ми се не сумњамо, да би се становништво с ону страну Саве, према околностима које данас тамо владају изјавило за анексију; ништа мање мора се поменута вест сасма „непоузданом“ означити. Она не одговара ни — уговору Берлинском, ни политичким односима, што данас владају у Аустро-Угарској.“ — Тако „Преса.“ И ми се не сумњамо, „да би се становништво с ону страну Саве, према околностима које данас тамо владају, изјавило за анексију“, но не сумњамо се ни у то, да кад би и дошло до плебисцита, да се тај не би ни могао ни смео, па се неће ни извести „према околностима које данас тамо владају“, и јер и „Преса“ зна или бар инстинктивно нагађа, да би тек само овако и никако друкчије могло бити, за то и она узвикује: окајте се грожђа — босанског, још је кисело! Ово је нов знак и доказ, да сунце Скјерњевичко — није особито топло било.

Вредно је да остане прибележено, како француски лист „**Жур. де Деба**“ пише **о изјави Калнокијевој** пред делегацијама. Он вели: „Ништа не прети одржању мира. Никакав облачак, никаква црна пега не потамњује обзорје. Аустрија стоји у најбољим односима према свима властима. У осталом има и пријатељство, као и порок и врлина своје нијансе: оно је више или мање интимно. С тог гледишта посматрано, не стоје све државе с којима Аустрија подржава пријатељске односе на једном ступњу. Испред свију стоји Немачка. Ништа се не догађа на „балканлацу“ — министарству спољашњих послова — у Бечу без споразума са Немачком. То је први степен интимности За тим долази Русија. Пре годину дана владала је нека запетост, но од онда се опет зближили и споразумели. Сложили се у томе, да се на полуострву балканском одржи status quo, и да га у случају потребе бране против кавгација. Ово већ није више кано са Немачком женидба по срцу, већ женидба по разуму. Да ли је она закључена потпуном слободном вољом? Није ли, може бити, да се свлада отпор Аустрије, требало притиска од стране пријатеља првога степена? Зар не би Аустрија а понаособ Угарска желила, да симпатије Немачке искључиво и у целости за себе задржи? Гроф Калноки чувао се, да дâ разјашњења о овом тугаљивом питању“. — Са ове и оваке интимности поменутих велесила, ласно је закључити какве је врсте и резултат те интимности: „мир“ јевропски.

Поменуто је већ у овоме листу, да по уверавању неких страних листова нема никаквог изгледа, да ће **савез међу либерали и конзервативци у Бугарској** буди каковим стварним плодом уродити, чему да је у првом реду и понајвише узрок неслога и сплеткарење самих вођа. У заједничком програму, што су га обе ове странке усвојиле за основу свог даљег рада политичког говоре да се налазе ове тачке: садашња влада Каравелова да се обори, и на њено место стави министарство коалиције, састављено из једне и друге опозиционе странке; Трновски устав да се према пројекту Цанковљевом ревидира; да се предузму потребне мере против чиновничког пролетаријата, који све већма маха отима; у спољашњој политици да се одржавају добри односи са свима страним државама, а љубав и верна оданост према Русији. — Приметити нам је, да за ову последњу тачку највећма запеше органи „јавног мњења“ познатих културтрегера. Је ли и то услед „повољног“ резултата састанка Скјерњевичког?

У Румунији отпочела је већ у велико **изборна агитација** за предстојеће изборе скупштинске. Прваци појединих странака путују по земљи, и врбују привржене за се и своје партије Когалничан и Дмитар Брећан пропутовали су већ до сад многа места, агитирајући свуда против „јаничарске владавине“ Јована Брећана, шефа садање владе румунске. Јов. Брећану пријатељски листови тврде, да ће његова странка, која се фусијонирала са странком такозваних „младих консервативаца“, ипак победити. Влада се, веле, у том погледу много узда у тачно „функцијонисање“ свога „официјалног апарата“. — Према овоме дâ се лако замислити, какви ће то „избори“ бити, што ће скорим у Румунији отпочети.

Хрватски сабор.

[Седница од 15. (27.) октобра.]

(Наставак.)

У првој години после нагодбе, дакле год. 1869. износили су трошкови за послове заједничке читаве монархије 75 милијона. Отуда износи тангента, која отпада на Хрватску 1,400.000 фор., трошкови заједничких послова између Угарске и Тројединице год. 1869. исносили су 44 милијона а отуда наша тангента 6·44% 2,800.000, трошак наше самоуправе износио је исте г. 1,900.000 укупно дакле 6,100.000. Наш чисти доходак год. 1869. износио је 4,200.000 показује се дакле мањак од 1,900.000 фор.

Тврди се, како горе споменух, да ће повећањем наше порезне снаге, нашег дохотка, тај дефицит саразмерно пасти. Да видимо. Већ следеће године био је наш доходак за један милијон већи.

Заједнички трошкови читаве монархије године 1870. износили су 95½ милијона. Отуда наша тангента 1,600.000. Заједнички трошкови Угарске и Тројединице износили су 59,600.000, а наша тангента отуда са 6·44% 3,800.000, трошак наше самоуправе 2,300.000, укупно 7,700.000. Наш доходак год. 1870. 5,200.000, мањак 2,500.000, дакле ма да је наш доходак за један милијон био већи, ипак није дефицит пао за милијон већ насупрот нарастао је за 600.000. Да не идем од године до године прескочићу на годину 1874. Ту је наш чисти доходак нарастао био већ на 6,400.000 фор.

Заједнички трошкови монархије беху 101,100.000 отуда наша тангента 1,900.000. Заједнички трошкови Угарске и Тројединице беху 91,500.000, отуда наша тангента 6·44% 5,900.000, трошак самоуправе 3 000.000. Укупно 10.800.000, наш доходак 6,400.000, мањак 4,400.000 фор.

Било би мучно и сувишно овај рачун наставити за сваку појединy годину почевши од 1869. до данас. Осим тога нашао сам једва наше закључне рачуне за год. 1869., 1870., 1871., 1872., 1874. и 1881., други ми не стоје на расположењу а за то ћу само још укупни резултат ових година навести.

У тих 6 година износили су трошкови заједничких послова читаве монархије отпадајући на Тројединицу 10,200.000, трошкови заједничких послова Тројединице и Угарске по кључу 6·44% односно 5·57%: 27,100.000, трошкови наше самоуправе 14,800.000. Укупно 52,100.000. Наш чисти доходак у тих шест година изнео је 34,300.000 мањак дакле 17,800.000

Повећањем нашег дохотка напрежу се наше порезне силе, онај кобни дефицит дакле не пада већ насупрот расте, а то је и сасма природно и одговара само логики чињеница. Како наши дохотци тако расту повећањем пореза и дохотци Цислитавије и Угарске.

Порез се умножава и повисује, ако монархија или Угарска има носити већих издатака, па је с тога умножени доходак само еквиваленат за нове издатке Пошто дакле повећани доходак одговара повећаним издатцима, а обратно повећани издатци налазе своје покриће у повећаним у ту сврху дохотцима, то растење доходака не може проузрочитити падање оногa дефицита.

Веома је разумљиво, да је Бела Лукач наш дефицит лане израчунао са 5,000.000 фор. акопрем је наш чисти доходак прошле године већ износио преко 11 милијона. Тако стоји с овим кључем: вечити дефицит, вечита срамота. Нисам ја ову тешку реч за ову ситуацију први пут изустио. Није мањи био него сам вис. сабор, који је то изјавио. Кад но беху г. 1879. закључни рачуни по вис. тројединчком сабору прегледани, опазио се на ужас онај огромни дефицит. Буџетни одбор изаслао је пододбор, који је предмет тачно проучио и изјавио ово питањем поштења и достојанства тројединчког народа. Но јер ипак одбор није нашао довољне полуге за одстрањење ове ситуације, беше цела ствар у нашем сабору покривена копреном ћутања. Али Мађари неће да муче о том. Они непрестано дижу ону копрену. И тако нас пред светом развикују не само као сиромаке, што не би била срамота, него и издржаване по туђој милости! Милостиња је наш живот. Такав живот није частан ни достојан, и ја бих волео видети нашу домовину уништену, сломљену и сатрту, него да знадем, да она живи од туђе милости! Срећа да није тако. С поносом може Тројединица одбити потвору, да је издржавана, с чувством достојанства народа, који је свестан своје културне задаће, може сузбити обеду, да је пасивна, може и оборимо доказати, да њезине силе њу овлашћују да живи као самосталан фактор у овој монархији. Може доказати да је онај кључ — а то је најблаже што могу рећи — само рачунарска погрешка, рачунарска опсена, да је овај кључ у протусловљу са самим законом, да почива на нечувеној заблуди. То ћу доиста сада доказати.

Како се има више споменути кључ израчунати? На то нам одговарају §§. 11. и 12. нагодбеног закона, с којим је идентичан и §. 2 обновљене нагодбе од г. 1880.

По §. 11. дужна је Тројединица придонашати за трошкове заједничких послова „полак своје порезне снаге“, а по §. мора онај размер по којем Тројединица к овим трошковима допринашати мора „порезној снази примерен“ бити.

То је дакле први услов, којем по закону тачан и прави кључ одговарати мора. Зар кључ, зар размер од 6·44% одговара овом првом и битном услову? Зар је ово размер „примерен порезној снази“ Хрватске? Никако! Порезна снага, то је животни елеменат земље. Од овога дохотка земља мора живети, мора напредовати, мора све гране свога државног бића издржавати. „Порезној снази примерен“ значи, да поједини задатци те снаге не трпе, да порезна снага може сасвим задовољити. Онај кључ од 6·44% биће примеран порезној снази Хрватске, ако она из свога дохотка, т. ј. из своје порезне снаге може да подмирује трошкове своје автономије и заједничких послова. На супрот том ја сам већ мало пре доказао, да цео доходак Тројединице не достиже ни за подмирење трошкова заједничких послова, по кључу од 6·44%, да би Тројединица, кад би дала сав свој доходак за заједничке трошкове, те себи не би ни новчића задржала за трошкове своје автономије, ипак би још годишње дужна остала на заједничке трошкове 1 милијон.

(Свршиће се.)

Дневне новости.

Због јучерашњег празника излази данашњи број нашега листа на по табака.

(**Председници северне Америке.**) Вредно је саопштити имена досадањих председника северо-американских држава. Од 1789 године, када је први пут изабран председником Ђорђе Уешингтн, Т. Џеферсон, Мадисон, Мурве, генерал Џексон, Абрахам Линколн и генерал Грант изабрани два пута, те је дакле сваки осам година заузимао част председничку. Четири председника умрли су у служби и то Хенри Херисон, генерал Тајлер, Абрахам Линколн и Џемс Герфилд; потоња двојица пали су жртвом убојничке руке. Председници били су по овом реду: Уешингтн (1789.—97.), Џон Адамс (1791. до 1801.) Т. Џеферсон (1801.—9.), Медисон (1809. до 17.) ,Мурве (1817.—25.), Адамс (1825.—29.) Генерал Џексон (1829.—37.), Ван Бури (1837.—41), Хенри Херисон, а по његовој смрти Џон Тилер (1841.—45,), Џемс Полк (1845.—49.), генерал Тајлер, а по његовој смрти Милард Филморе (1849. до 53.), Франклин Пјер (1853.—57.), Џемс Буханан (1857—61.), Абрахам Линколн, а по његовој смрти Андр. Џонсон (1861.—69.), генерал Грант (1869. до 77.), Хајис Рихтерфорд 1877.—81.), Џемс Герфилд, а по његовој смрти Честер Артур (1881. до 1884.), и сада Клевеланд.

(**Из статистике.**) По Брахелијевој сравњујућој статистици јевропских држава од 1884. године произлази да **од 100 франака прихода** троше

	На војску	На просвету
Аустро-Угарска	18·00	**3·17**
Енглеска	25·00	5·17
Француска	22·22	5·55
Италија	20·00	4·54
Русија	28·57	3·70
Шведска	23·25	13·33
Данска	20·00	3·50
Белгија	15·87	7·14
Грчка	21·74	4·35
Румунска	23·25	9·52
Србија (1884.)	34·96	7·25
Србија (1885.)	35·21	6·63

Овоме не треба коментара, јер бројке говоре и сувише јасно.

(**Светска изложба у Њу-Орлеану**) 1885 године биће и у Њу-Орлеану, главној варошу државе Луј-

зијане светска изложба, за коју је заступништво Сједињених држава већ одобрило милијун долара, по што је пре тога из приватних прилога скупљено на милијун долара на ту цељ а и варош Њу-Орлеан обећала 100.000 долара, осим земљишта за саму изложбу. Варош Њу-Орлеан лежи на 150 километара више ушћа Мисисипе и окружена је са свију страна високим насипима за одбрану од поплаве. Поред вароши има више паркова, од којих ће највећи (250 акра) послужити за изложбену пољану. Главно здање биће велико дужином 400 енгл. стопа а ширином 900, те ће тако заузимати простора на 30 акра, и то износи на 120.000 кв. метара. Нарочито ће интересантан бити онај део, где ће бити међународна дворана од стакла за баштенску изложбу; она је дугачка па 600 стопа а 194 стопе широка на најширем месту. Поред ове дворане подигнуће Мексико башту од 20000 кв. м. величине а средњоамеричке републике другу од 25000 кв. метара. Биће и особита дворана са уметничку изложбу, а тако исто и пространих места за сложиште цигљарских, дрварских и стругарских производа. Кроз целу изложбену просторију водиће железница.

Политичке вести.

— 8. (20.) о. мес. била је у **Будим-Пешти заједничка министарска конференција**, којој је Њег. Велич. **председавало.**

— Министар финанција **Сапари** очитовао је, да он, за сада, не размишља о **уређењу валуте.** Све вести о тобожњим мерама његовим у овом погледу јесу просте берзијанске маневре.

— Коначно утаначени **принос Угарске заједничким трошковима** износи своту од **30,659.907 фор. и 54 новч.**

— Из Парива јављају, да се **комисија** за уређење цумручких тарифа изјавила у **начелу за повишење царине на жита.** — Да смо весели!

— **У Босни и Херцеговини** има поред већ спроведених редукција тамошње војне посаде још непрестано **27.000 аустроугарских војника.** Овде нису урачунати жандари, „летећи војни кор“ и такозвана домаћа војска. — За „задовољан“ народ и за „оно мало“ раштрканих „разбојничких чета“ и сувише велика војна сила.

— На херцеговачко-далматинској граници у околини Имоцког (град у Далмацији) напали су таковзвани „разбојници“ на ц. кр. пошту, те су том приликом заглавили два жандара, који су ту пошту пратили. — Еле „разбојници“ опет ускрсавају.

— Пишући о изјави графа Калноција пред делегацијама очитује „Опинионе“, лист, који стоји у свези с владом талијанском, да у **Француској и Русији није престало разлога будућим сукобима с Немачком и Аустро-Угарском**, већ је само за време уснуо. — Ето, како је мир обезбеђен!

— **У бугарском собранију** изјавио је Каравелов, да је влада бугарска при склапању прорачуна констатовала, да је до сада 17 милијона државног новца бугарског издано незаконитим начином, а 5 милијона издано је без икакве правне подлоге и без знања собранија. С тога предлаже влада, да се одреди комисија, која ће испитати буџете прошлих година.

— **Муктар-паша** поћи ће за који дан у **Петроград**, да преда **цару Александру орден Ништан-Имтијаза**, којим је султан одликовао цара руског. — Новинарском израјиљу не годи ова изјава ни најмање. Сирома израјиљ.

— „Ђеник Пољски“ јавља, да ће бискуп **Сембратовић** ово дана бити **именован грчко-католичким митрополитом** са резиденцијом у Лавову.

— Из **Котора** јављају, да је жандармерији града Дураца пошло за руком да убије **Сајид-Милхату**, арамбашу једне од многобројних разбојничких чета у средњој Арбанији.

— Из Цариграда јављају, да ће руски посланик **Нелидов** почетком идуће недеље у важном послу отпутовати у **Петроград.** — О ближој цељи овог путовања ништа се не чује.

— Изгледа, да су међу **Русијом** и папом **Римским** опет наступили **запети односи.**

— Резултат **накнадних избора** за **немачко државно веће** је овај: 12 либерала, 24 напредњака, 11 социјалиста, 3 од странке народне, 1 Данац и 1 Велфовац. **Социјалисте** израђују свој програм, у ком ће пре свега **захтевати, да се укине закон против социјалиста.**

— Гледстонов предлог о **реформи изборног закона инглеског** наишао је и опет на велик отпор у горњој кући.

Народна просвета.

(**Школа.** — **Књижевност.** — **Уметност.** — **Позориште.**)

Рад српског ученог друштва.

Извод из записника.

УПРАВА.

VIII састанак, 27 јуна 1884 год.

Председник Владимир Јовановић, чланови Љ. Клерић, Ст. Тодоровић, П. Срећковић, Јован Бошковић секретар.

Бр. 1. Прочита се и потписа записник пређашњега састанка.

Бр. 2. Секретар извештава о резултату свога путовања у Беч. Г-ђа Вукомановићка је у преговору, са једним српским министром, о откупу права на прештампавање свих Вукових дела. Она не тражи главнице, него само годишњи доходак на извесни капитал. Намерна је доћи ове јесени у Београд, да изведе ствар на чисто. Ако не би могла ништа свршити с министром, она ће се за цело обратити друштву. Вољна је уступити не само сва штампана дела, него и рукописе, а особито писма. Показивала је изасланику друштвеном више комада важних србуља, између њих и типик (рукопис) са белешкама о годинама смрти српских владалаца средњега века, и молитвеник, штампан у Мљецима 1538, у коме је и поступак при венчавању на краљевство (царство). Том приликом утврђена је и година рођења Вукова: 26 октобар 1787, као што се види из започете автобиографије његове. Кћи Вукова израдила је и слику свога оца; то је најбоље погођени лик Вуков од свих, које до сад имамо. Кад се сврши за откуп дела, уједно ће се утврдити и за пренос костију оца новије српске књижевности. Г-ђ Мина кад дође, донеће за народни музеј и једно драгоцено пуце са одела цара Лазара. Секретар је имао прилике да види и одговор пок. К. Цукића, негдашњега заступника министра просвете, на последњу молбу Вукову. Исти напомиње, да у журналу министарста народне просвете, за месец марат ове године, (Современная Лѣтописъ, стр. 8.) има белешка, како је Публична Библиотека у Петрограду добавила неке рукописе Вукове; по свој прилици после смрти сина његова Димитрија, пуковника у руској војсци;

На том путу говорио је изасланик и са д-ром Миклошићем, који се радује овом предузетку друштвеном; са г. Ристом Михаиловићем, јавним бележником из Вуковара, који ће нам послати више писама Вукових и Даничићевих, у овереном препису; са професором А. Сандићем, који ће нам послати неке Станковићеве ноте; са д-ром Св. Максимовићем у Новом Саду, од кога ћемо добити 4 фотографије са Слика из живота св. Саве, од П. Симића; дознао је да ће нам се понудити на откуп бакрене плоче Станковићевих последњих издања; на послетку, замолио је једнога родољуба, да нам, даном приликом, из Темишвара добави дагеротипију: лик Бранка Радичевића из млађих година, en face.

Извештај се узима на повољно знање и одлучено предложити главноме скупу: да друштво, на Митров дан 1887, достојно прослави стогодишњицу Вукова рођења.

Бр. 3. Университет кијевски позива српко учено друштво на прославу своје 50-годишњице, која ће бити 7, 8 и 9 септембра ове године.

Одлучено, да се та слава у своје време поздрави телеграфским путем.

Бр. 4. Одређују се хонорари за радове у филолошком одбору и то г. Е. Посниковићу (Библиографија за 1883) по 50 дин. од штампаног табака; г. Љ. Стојановићу (Срп. слов. Зборник 18. века) по 60 динара од штампаног табака; г. Љ. Ковачевићу (Белешке и натписи; Неколико прилога за црквену и политичку историју Јужних Словена; Пренос костију св. Саве) по 60 дин. од штампаног табака.

(Свршиће се)

Народна привреда.

(**Земљорадња.** — **Индустрија и занатлијство.** — **Трговина.** — **Финанција.** — **Саобраћајна средства.**)

(**Рударство у Босни.**) Рударско друштво „Босниа“ има своје рудокопе у Добошици за мастичну руду са 48 радника, у Чевљановци за суревиту са 52 радника, у Брајковцу такођер за исту руду 20 радника, у Иванској 18 радника, у Прокос-Чемерници за антимон 48 раденика, у Варешу за бакар 30 раденика, за исти у Мајдан-Синјакову 30 раденика. За државни рачун тражи се олово у Себреници са 28 радника у Зеници копа се смеђи угљен са 67 раденика у Мостару такођер са 10 радника. Десире Фалкнер је властник горја око Крешева за разне рудокопље, тако и браћа Боша у Вечу код Штитова, Лучице, Чемернице, Баковици; Ф. Савић и др. у Бељини, јаме за угљен у Прибоју, Уљевику, Забрђу; Резничек и др. у Костајници и Саском мосту, јаме за угљен: друштво „Крајна“, јаме за угљен ког Бањалуке.

(**О кинеском чају.**) Кина је земља, која највише производи чаја, и биљка Camelina Thea Link сади се тамо у пределима између 27 и 40 степена ширине а на висини између 150 и 500 метара над морем. И у Јапану имаде пространих чајских баштина све до 45 степена ширине, па и у Индији доста се чаја производи. Чаја има разних врста, које му долазе од чести од саме биљке а од чести од тога како се сам лист бере и спрема. Просто сасушено и непромењено лишће служи само у Кини као тако за кување чаја; иначе за извоз израђују га Кинези на неколико начина.

1. Зелени чај састоји се из брзо осушена лишћа. По што се лишће убере остави се два сахата да лежи те се спаруши, па се онда у тигању над ватром загрева, али тако, да се врло брзо меша. Кад лишће од овога довољно омекша, јер иначе је крто и кожасто, онда га увијају штапићима од бамбуса на особит начин и у познатој форми продају га н. пр. као Хизон т. ј. пролеће; пертле и гунповдер, што значи барут.

2. Црни чај справља се од лишћа, које је толико лежало после брања, да је свело, па и после тога два три дана лежало наацано у гомиле: после тога и ово се лишће загрева над ватром, као и зелени чај, и исто се онако усукује помоћу бамбусових штапића. Код овога чаја само споро приправљање и јаче загревање чини да у њему наступа нека врста врења, која му особиту арому даје. Коанго чај је обично црни чај; Суконг — ситни чај; Пеко — бела коса; Оплонг — црни змај.

3. Цигљасти чај. — За овај чај узима се лишће са гранчица, али и оно што је већ опало па и саме младе гранчице. Све се ово пређе после парења пресовало, а сад се помоћу хидрауличних пресова сабија у виду обичне цигље. Овај се чај у Кини справља само за становнике северне Азије, којима га Кинези продају више као зачин него као пиће.

Зелени и црни чај праве Кинези за странце још пријатнијим тиме, што га попрскавају пријатним цветним мирисима н. пр. јасмином.

Но најбољи чај не справља се у Кини, већ у Шапланду између Бирме и Тонкинга. Одавде се тај чај извози у кинеску варош Пу-Мау, па онда иде на Јанцегијанг и овом реком долази у Шангај и Пекинг. У Кини га познају под именом Пуерчај и веома га цене; у Јевропу долази врло ретко и веома га је тешко добити, јер је цена тако велика, да нема рачуна ни тамо купити га, а толи довозити га чак у Јевропу.

Путник Колкоун прича у свом делу „Кроз Кризе“ да је имао прилике на самом лицу места пити овога чаја, па необично јако хвали његову чудновату арому, и вели да се при том с језом сећао онога буђкуриша, кога ми пијемо под именом најбољега кинескога чаја. И сами Кинези знају, да у Јевропу долазе само лошије врсте чаја, јер је том путнику поклонио неки мандарин један свежај Пуерчаја, да га онај носи самој краљици енглеској; мандарин га с поуздањем уверава, да је краљица тешко кад такога чаја окусила.

У СИСКУ, 15. новембра (Пословни извештај Шипуша и друга). **Шенице** дошло је овамо у задње време неколико терета из Баната а један терет из Србије, па почим је однос сасвим незнатан, ставља се роба у магазине, цене именују се: за фину стару банатску врсту ф. 8.50 за нову банатску врсту ф. 8 — за панчевачку врсту ф. 7.50 за хрватску врсту ф. 7.— ф. 7.50 за српску врсту ф. 6.50/75 за босанску врсту ф. 6.— ф. 6.50.

Кукуруз одноша се само у мањим партијама за наше млинаре, стара банатска и сремска роба плаћа се ф. 6.25/35.

Зоби дошло је овамо из Босне, у повећим партијама, па почим је однос доста добар получује лепа здрава роба ф. 5.25/35 слабија ф. 510/20.

Вода малена, време ладно.

VIII. Исказ

прилога за грађење српско-православне цркваце у граду Вараждину.

Превишњи дар Њег. ц. и кр. апостолскога Величанства 200 фор. Преузвишени владика будимски Арсеније Стојковић 30 фор. Преуз. Барон Метел Ожеговић у Бели 50 ф. Браћа Константин и Јован Барако у Карловцу 50 ф. Градска општина Сисак 20 ф. По 10 ф. Српска православна црквена општина у Белој Цркви, Ади и Госпођинци. По 5 ф. Каролина Владислав у Вараждину, Владо Зорац, др. Теодоровић, Игнац Шлезингер, Жига Хејн, Ј. Храбар из Пожеге. По 3 фор. Сотник Филип Радошевић из Јасеновца. По 2 ф. Тихомир Грујичић из Јасеновца, Ј. Храдка, М. Галовић, Свет. Грубић, Др М. Посиловић и Евђен Јелачић из Пожеге. По 1 фор. Петрић, Салај, Шултај, Влада Зорац, Јосо Бусанић из Пожеге. Укупно 430 ф. К томе свота полаг исказа I—VII. са 4097 ф. 60 нов. Свеукупно 4527 ф. 60 н.

Испавак. У исказу VII. као нечитљиво са Стојан Н. назначено име ваља читати Стојан Угринић.

У Вараждину 27. августа 1884.

Одбор православне црквене општине у Вараждину.

ЗУБНИ ЛЕКАР
В. ДИК

приспео је у среду 7. (19.) новембра и ординоваће до 16. (28.) новембра у гостиони код царице „Јелисавете,“ први спрат бр. 22.

Ред пловидбе
путничких пароброда,

од 4. (16.) октобра до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ: уторником и петком, никад пре 7 сах. у вече.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ и даље ТИСОМ средом и недељом у 1 сах. 15 мин. по подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН и БЕОГРАД: уторником, средом, петком, суботом и недељом у 1 сах. 15 мин. по подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом и недељом у 1 сах. 15 мин. по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМ-ПЕШТУ: сваки дан у 1 сах. 45 мин. по подне.

Отправништво

ОГЛАСИ.

КОНКУРС.

Пошто су се од времена расписаног стечаја на управљено место протопресвитератско округа старо-бечејског, обстојатељства досадањих конкурената изменула, то се овим нов конкурс ради попуњења упитног места у Старом Бечеју расписује.

Молитељи имају своје инструиране молбенице посретством својих предпостављених духовних власти консисторији овој до 2. (14.) децембра 1884 год. поднети.

Из седнице епархијске консисторије бачке у Новом Саду 12. (24.) децембра 1883 год. држане.

2—3 **Консисторијум епархије бачке.**

КОНКУРС.

На управљено смрћу Јереја Георгија Врачарића негда пароха парабућског парохијско место VI. разреда овим се конкурс расписује.

Молитељи имају своје инструиране молбенице посретством својих предпостављених духовних власти консисторији овој до 2. (14.) децембра 1884 год. поднети.

Из седнице епархијске консисторије бачке, у Новом Саду 10. (22.) новембра 1883 год. држане.

2—3 **Консисторијум епархије бачке.**

ПРАКТИКАНТ

са добрим школским сведоџбама и лепим рукописом може одма ступити у колониалну и агентурну трговину

Ант. Гифингера,

1—2 у Новом Саду.

КУЋА у Грабовцу под бр 20 са баштом 245 □ дугачком, са 26 ланаца ораће земље I. и II. класе, 2 ланца ливаде и 2 ланца шуме грабовине; затим кућа у Лаћарку под бр. 60, са баштом 245 □ дугачком продају се из слободне руке за готов новац. Ближа извешћа код подписани.

Марија удова **Бајловић,**
Душан Бајловић,

1—2 стапујући у Руми.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ФРАНЦА ХАМФОГЕЛА
у Руми

потребује једног младог помоћника, који одма ступити може и који српски, немачки и мађарски говори. 2—5

ТАНАСИЈА ЈОВАНОВИЋ И СИН
казанџије у Новом Саду.

Препоручују се поштованој публици, да су у стању обавити тачно, савесно и брзо сваку наруџбину и сваку оправку а у свако доба у свима пословима који се односе на бакарне послове. Исто тако можемо послужити пошт. муштерије увек и готовим еспапом од бакра.

Молимо за наруџбине и оправке. 3—3

АДВОКАТ
Др. ВЛАДИМИР НИКОЛИЋ
У ЗЕМУНУ

отворио је своју адвокатску писарну у кући г. Јована П. Јовановића (лутријска улица кбр. 151. партер.) 3—5

НАМЕШТАЈ. MÖBEL-LAGER. ДЕКОРАЦИЈЕ.

СОБНИ НАМЕШТАЈ

и сваке врсте израде помодне

ТАПЕТАРСКЕ и ДЕКОРАТИВНЕ

могу се вготовљене добити и у обилатом избору и најбољег укуса код потписаног. Исти прима да изради **собни дворански намештај** строго по наученом стилу и украсима (а по избору из обилате му збирке мустара и материје оновемаљске и новемаљске) које израђује тачно, како му ко наручи: **најпростије или најскупоценије** — све пак савесно, солидно и ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.

Лудвик Сатлер
тапетар и декоратер 9—10

са сговаралиштем собљег намештаја и радионицом тапетарском **у Новом Саду дунавска улица.**

НАЈБОЉИ
ПАПИР ЗА ЦИГАРЕТЕ
ЈЕ ПРАВИ
LE HOUBLON
ФРАНЦУСКИ ФАБРИКАТ
од **COWLEY & HENRY** у Паризу.
Ваља се чувати од подражавања!

Само је онда овај папир за цигарете прави, ако је на сваком листу отисак **Le Houblon** и ако сваки картон има марку штитницу и сигнатуру.

LE HOUBLON 500 FEUILLES FORMAT FRANÇAIS COWLEY HENRY & C.ie FABRIQUE PARIS

Cowley & Henry Propts du Brevet SEULS FABRICANTS

Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Béranger à PARIS.

13 36

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.